

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.630 in
10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7363
Zagreb št. 39.011
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

»SLOVENECEC«

stane v dnevni prodaji

samo 1 dinar

Obširna nedeljska številka z
ilustrirano prilogo stane

samo 2 dinarja

Vsa k

Slovenec mora imeti »Slovenca«!

Britanska zveza narodov

Prihod ministrskih predsednikov angleških dominijonov iz vseh krajev sveta na imperijalno konferenco je nekaj veličastnega. Kot sinovi velike družine so, ki so v mladih letih zapustili očetov dom, se borili sami v življenju, prišli do slave in blagostanja, pa se naposled kot možje vračajo domov iz daljnih krajev — ponos osivelih staršev.

Kdor bo iskal umevanje zagonetke britskega imperija v častitljivih ustavah ali po zaprašenih zakonikih, ta se bo trudil zaman, »kajti Angležu je ustava — njegovo srce«, kakor je zapisal rajni lord Birkenhead v spomenici naslovljeni na mlade di-jake v Glasgowu. In kdor bo razlagal sedanjo ve-ličino angleške sile edinole iz zemljepisnih razlo-gov, ta ne bo mogel nikdar razumeti organske sile, ki se izteka iz starodavnega anglo-sakson-skega otočja, ki objema vse kontinente, ki zbira poodine, raztresene po zemeljski obli, ki združuje raznolike narodnosti, samobitne po svoji zgodo-vini in po svoji kulturi, ki zbližuje narodnostna nasprotstva, blazi jezikovne razlike, veže med seboj vere in strpljivi ljubezni, vse pa odene v nam ne-pojmljivo globoko ljubezen in spoštovanje do do-movine, ki je danes živi del angleškega značaja. Seveda so stoletja kovala to domovino, skupno trpljenje in združeni uspehi so jo izoblikovali v to čudežno enoto, ki na zunaj sestoji iz samih na-sprotstev. Krščanstvo je bilo graditelj imperija. Od davnih časov, ko so irski menihi nosili Kristov nauk na evropski kontinent, mimo verskih sporov v srednjem veku, ko je verski fanatizem prisilil stotisoče Ircev in Angležev, da so si šli iskat novih domov v zemlje preko morja, pa do naše dobe, ko cveče krščanstvo po vseh angleških nasebinah, je vedno bila neprekosljiva moč krščanske morale, ki je humanizirala angleškega kolonizatorja, ter mu vsilila v dušo spoštovanje do vseh božjih in naravnih zakonov, ki so edina zaščita slabših narodov.

Ko so se l. 1926. prvič zbirali predsedniki do-minijonov, da razpravljajo o pravnih odnosih med seboj in s skupno metropolo, se je tudi na An-gleškem pojavil strah, da zna ta razgovor biti usodepopen za obstanek imperija. Do tega ni pri-šlo. O tem ni bilo niti govora. Nasprotno. Ves strah se je polegel takoj prvi dan, ko je takratni avstralski ministrski predsednik Bruce v nepozab-nem govoru tolmačil ustavo britskega imperija. Napisana je v treh besedah, ustava treh M, namreč Men, Money, Markets. Slovensko: Kri, denar in trgovina, to so vezi, ki držijo skupaj narode brit-skega imperija, ki ga bodo držale, zato ker so močnejše od vsake pisane ustave. Kri, to je krvna sorodnost med domačini in pionirji, ki so šli iskat sreče v veliki svet, ki pa domovine niso pozabili. Skupnost plemenskih vrtilin in ustvarjalne volje, podedovane od prvih graditeljev angleške države. Ista ljubezen do narodnih tradicij, katere je boga-tela vedno mlada zgodovina, ista vera v uspeh, ista neustrašenost v borbi, ista poštenost v vsak-danjem delu, isto spoštovanje do krščanskih eti-čnih vrednot, na katerih sloni družabni, torej tudi državni red. Ves anglosaksonski narod preveva ne-ka več ali manj izražena religioznost. Denar, to so gospodarske vezi, ki vežejo potrebe domi-nijonov in kolonij na izobilje metropole. Anglež ni štedil svojega denarja, četudi ni videl takojšnje osebne koristi. Zato je pa tudi vsak most, ki je bil zgrajen, vsaka železnica, ki je bila položena, vsaka plantaža, ki je bila nasajena in vsaka tovar-na, ki je bil postavljena, ena močna vez več, ki združuje kolonijo z materno zemljo. Trgovina, ki na tem velikanskem prostoru, ki obsega skoroda eno tretjino človeštva, izenaka vse človeške po-trebe. Kar v eni koloniji primanjkuje, to naj daje druga, česar vse ne zmorejo, bo nudila materna zemlja in narobe. Tako se je razvila izmenjava blaga, ki je radi svoje obsežnosti in nujnosti zopet ena močna veriga okrog vseh sestavnih delov brit-skega imperija.

Tudi letošnja imperijalna konferenca, ki bo po predstavnikih popolnoma drugačna nego ona iz l. 1926., se bo sestala v istem duhu: poiskati točke, ki zbližujejo, sredstva, ki enotnost utrjuje, in ogi-bati se vseh predmetov, ki bi utegnili razdvajati. To je bistvo angleške kolonijalne modrosti in raz-laga dozorlih uspehov. Sedanja konferenca bo morala rešiti vprašanje, če je neke vrste carinska zveza med vsemi sestavnimi deli imperija izvedljiva. Ze prvi dan je pokazal, da se vprašanje izvedljivosti te zamisli ne bo razmotiralo v državno-pravnega stališča, ampak edinole iz vidika gospodarskih ko-risti. Če se bo pokazala potreba, da Anglija udari na vse inozemske poljedelske pridelke visoke ca-rinske dajatve in da narobe dominijoni odprejo svoja tržišča angleški industriji, se bo to zgodilo.

Heimwehr grozi z diktaturo

Velikansko razburjenje v Avstriji

Dunaj, 3. okt. as. »Arbeiter Zeitung« označu-je včerajšjo objavo Heimwehra pod vodstvom Starhemberga za oklic k puču. Tudi meščanski li-sti vseh strank vidijo nevarnost v Starhembergovi napovedi, da bo Heimwehr proti vsem strankam postavila lastne kandidate za nove volitve, da po vladi zavzame tudi parlament sam in da namera-va ustanoviti heimwehrske države tudi v primeru, če volitve zanj ne bodo izpadle ugodno. »Neues Wiener Tagblatt« govori o tem, da se na obzoru javlja bliskavica in da je iz oklica slišati Hitler-jev govor. Ta oklic notranjega ministra Starhem-berga je v nasprotju z ustavo in v nasprotju z ustavnim zapisom vlade.

Oklic Starhemberga in štajerskega voditelja dr. Priemerja je po celi Avstriji povzročil veliko vznemirjenost. Kakor doznava Vaš dopisnik iz za-nešnjega vira, je bil izdan ta oklic popolnoma brez vednosti Vaugoina in dr. Seipla. Oklic pre-señeča tem bolj, ker grožnja s pučem pomeni izlo-čenje parlamenta in vojno stališče proti krščan-skim socialistom s tem, da napoveduje Heimwehr lastne kandidate, tako da je povečini krščansko-socialna vlada stavljena pred vprašanje, kdo ima sedaj prazavpravo moč v rokah. Zvezni kancler Vaugoin je imel danes dopoldne razgovor z mi-

nistrom Starhembergom, po katerem se je Starhem-berg pokazal pripravljenega za koncesije. Podal je izjavo, da se je oklic razumel napačno. Stranka heimwehrovskega bloka noče nobenega udarca proti katerikoli meščanski stranki, posebno ne proti krščanski socialni stranki ali celo proti zveznemu kanclerju, ki je znan kot vnet pospeševatelj Heim-wehra.

Grožnja s pučem je izšla prezgodaj. Kakšne namene ima prav Starhemberg, se bo poka-zalo kmalu. Postavil si je cilj, ki je še višji, kakor so grožnje v včerajšnjem oklicu. Heimwehrovski blok upa, da bo pri volitvah dobil sam 40 manda-tov, to je približno četrtino vsega narodnega sveta. Če bodo socialni demokrati radi razcepjenosti me-ščanskih strank dosegli velike uspehe in morda celo večino v narodnem svetu, zakar jim manjka samo 15 mandator, je Heimwehr odločen, da ne bo pustil, da se sestane novi parlament, kar bi bilo možno samo z ustanovitvijo diktature. Pri tem računajo na italijansko in madjarsko podporo, pa tudi na pod-poro desno radikalnih delavcev iz Nemčije.

Oklic Heimwehra je imel posledico, da se sedaj v meščanskih krogih uveljavlja pokret, da bi se za nove volitve ustanovila stranka sredine z dr.

Schobrom na čelo, docim se zdi, da težka industrija še nadalje stoji v celoti za Starhembergom. Manjša industrija, trgovina in obrt pa se zbira okoli vele-nemeev, Landbunda in demokratov za ustanovitev stranke sredine, ki ima precej izoledov na uspeh. Dr. Schober sam biva še na deželi in bo svojo odlo-čitev objavil v nedeljo. Da je Starhemberg sklenil, odstraniti dr. Schobra kot policijskega predsednika in imenovati na čelo policije in orožništva policijskega inspektorja varnostne straže Tauberja, do sedaj še ni bilo znano v javnosti in če se bosta Vaugoin in Seipel branila, bo na novo poklicani dr. Schober pač primoran slediti klicu meščanstva in izstopiti iz svoje dosedanje nadstrankarske re-zerve.

Dunaj, 3. okt. as. Jutri se začne pogajanja med krščansko socialno stranko in zveznim vod-stvom Heimwehra za načela o sodelovanju pri pri-hodnjih volitvah in eventualno po volitvah. Ten-denca načel gre za tem, da se z izjemo volilnih okrožij na Štajerskem, Koroskem in na Gradiškans-kem v vseh drugih okrožjih postavi enotne liste krščanskih socialistov in Heimwehra. Te liste se imajo izgotoviti do 11. oktobra, ko se bo sestalo vodstvo krščansko socialne stranke.

Poincaré se vrača v politiko

»Dosti je sentimentalnih himen o svetovnem miru« — Nepričakovan sestanek predsednika vlade s Poincaréjem — Splošno ogorčenje nad Briandom

Pariz, 3. oktobra. fr. Danes se je vrnil v svoje pariško stanovanje bivši predsednik republike Poincaré. Njegov prihod v francosko prestolico po dolgomesečnem zdravljenju se smatra s političnega vidika za zelo pomemben dogodek. Če tudi ga je njegova bolezen začasno izobčila iz aktivne poli-tike, se je njegov vpliv čutil osobito izza časa, od-klar je Tardieu prevzel vodstvo francoske politike. Tako je napisal v južnoameriški list »Nacione« serijo člankov, ki so vzbudili največjo pozornost po celem svetu in izzvali najrazličnejše komentarje. Njegovi članki so bil predvsem posvečeni vpraša-nju francosko-nemškega zblizanja. Poincaré si je prizadeval razgaliti brezobzirno in brez vsakega prikrivanja velike težave, ki ležijo na poti fran-cosko-nemške sprave — težkoče, ki bi jih gotovi kratkovidni politiki pred javnim mnenjem radi pri-krili. On je mnenja, da se mora vzeti problem tak-šen, kakršen je brez krinke, ker samo tako bo mogoče najti temelj za trajno sodelovanje med obe-ma narodoma. Tako je Poincaré med drugim opa-žil, da sredi panevropskega sentimentalizma nem-ški nacionalisti, katerim se je Briand spoštljivo klanjal, vršijo po celi Alzaciji nedopustno propa-gando proti Franciji. Imenoval je celo neko mona-kovsko banko, ki razpiplje velike vsote denarja v iste namene. Nadalje je francoska policija našla na številnih krajih vzhodne Francije letake, ki sejejo sovraštvo proti vladi, kakor tudi nesopodne ka-rikature francoskih politikov, kako koljejo nemške žene in otroke. Poincaré priznava, da so se v Nem-čiji pojavili možje, ki iskreno hočejo miru, vendar so ga zadnje volitve in neprestana nemška ireden-tistična propaganda preprečila, da vlada v Nemčiji še stari duh izza časov cesarja Viljema.

Kot predsednik pokrajinskega deželnega zbora v departementu Meuse je Poincaré pred dvema dne-voma v nastopnem govoru jasno povedal, da ljud-stvo v vzhodni Franciji potrebuje več kot pa par sentimentalnih mednarodnih pesmi o miru in bra-toljubju, če hoče biti obvarovano pred krvavimi iz-kušnjami zadnje svetovne vojne. Ako bi centralna

vlada tega ne uvidela, bo ljudstvo prisiljeno, da si poišče samo potrebna sredstva za svojo varnost.

Ta izjava velikega francoskega patriota je se-veda zbudila v vseh francoskih krogih razumljivo senzacijo. Vsakdo je čutil, da je napad naperjen proti zunanjemu ministru Briand, kateremu se očita, da v Zenevi ne zastopa več francoskih na-rodnih interesov ter da se je udinjal nekemu ne-jasnemu internacionalizmu.

V parlamentarnih krogih smatrajo Poincaré-jev govor za dokaz, da namerava vstopiti v aktivno politiko. Značilno je, da se je pojavil ravno v se-danjem trenutku. Vsakokrat, kadar je bila Fran-cija v nevarnosti, leta 1923., ko so jo hoteli oro-pati njenih pravic do nemških reparacij; leta 1927., ko je Francija stala pred finančno katastrofo, je francoski narod izročil svojo usodo Poincaréju. Če se je Poincaré čutil poklicanega, da dvigne svoj svarilni glas, je to znamenje, da smatra sedanji položaj Francije v mednarodnem pogledu za opas-nega. Isti krogi nestrpno pričakujejo nadaljnega razvoja notranje politične situacije.

Pariz, 3. oktobra. fr. Iz Bar-le Duca poročajo, da sta obiskala bivšega predsednika republike Poincaréja predsednik vlade Tardieu in vojni mi-nister Maginot. Ta sestanek se spravlja v tesno zve-zo z izjavami Poincaréja ob priliki otvoritve de-želnega zbora v Meusi. Ministrski predsednik, ki razpolaga v parlamentu z dvomljivo večino, čuti na eni strani nevarnost opozicije, ki se mu na-poveduje od strani levitarskega bloka in tudi iz vrst desničarskih strank. Slednje so zelo vznevo-ljene radi zadržanja zunanjega ministra Brianda v Zenevi, ki je zelo mlačno zagovarjal francosko tezo o razorožitvi ter žrtvoval francoske interese brez-plodni panevropski agitaciji. Nič točnega ni znano o vsebini razgovorov med tremi državniki. Tukajš-nji listi torej svobodno ugibljejo in namigavajo, da je Tardieu ponudil Poincaréju predsedništvo v vladi, v katero bi tudi vstopil on, iz katere pa bi se na vsak način moral izločiti Briand.

Berlin, 3. oktobra. ff. Na zunanjem ministr-stvu vlada veliko vznemirjenje radi političnega se-stanka Poincaré-Tardieu-Maginot. Visoko stoječa osebnost je celo izjavila, da bi eventualna vlada, kateri bi predsedoval Poincaré, utegnila zelo ško-dovati stremljenju Brüningove vlade za zblizanjem s Francijo, kar bi pomenila nepotrebno izzivanje hitlerjancev, ki naglašajo potrebo, da mora Nem-čija iskati zaveznika ne v Franciji, ampak v Italiji.

Pariz, 3. okt. as. Francoski parlament se bo sestel 28. oktobra. Tardieu je demantiral vse ve-sti o spremembi kabineta kot popolnoma izmiš-ljene, moč pa o resnejših govoricah, ki vedo po-vedati o demisiji celokupne vlade, kateri naj bi potem sledila Poincaréjeva vlada.

Pariz, 3. okt. as. Kakor doznava Vaš dopisnik z dobro informirane strani, je napovedana spre-memba kurza v Franciji, pri kateri ima Poincaré zamenjati Tardieuja, dovedla na današnji seji mi-nistrskega sveta do zelo napetih razprav. Oficielni komunikacije sicer sporoča, da sta Briand in trgovin-ski minister Flandin podrobno poročala o zaseda-nju Društva narodov in da je ministrski svet čes-tital francoski delegaciji k uspehom, ko je zastopala v Zenevi francoske interese. Pominiti je dejstvo, da ta zahvala ni bila soglasna, niti se ni politika francoske delegacije v kabinetu soglasno odobrvala. Čuje se, da je bil Briand zelo nevo-njen radi zarote proti njegovi politiki v Zenevi in da je prišlo med njim in Tardieujem do kontro-verze radi znamenitega zajtrka v Bar le Ducu. Zdi se, da je Briand sklenil, da sprejme vsiljeni mu boj. Vprašanje je samo, ali bo imel za to še možnost. Njegovi nasprotniki vedo, da lahko računa v pa-rlamentu na več kot zadostno večino za svojo poli-tiko. Ravno zaradi tega pa gre načrt pod vodstvom Poincaréja, Tardieuja in Maginota za tem, da se izogne glasovanju v poslanskih zbornici in senatu ter da podajo demisijo vsega kabineta, da se s tem odvzame Briandu možnost apela na parlament in javnost.

Nastop metropolita Šeptičkega

Varšava, 3. oktobra. AA. V intervjuju, ki ga je dal dopisniku lista »Express« Poranije grškoto-liški škof v Leopolu Andr. Šepticki, je le-ta izjavil, da so za sabotažo proti Poljski s strani Ukrajincev odgovorni komunisti, ki imajo interese, da napra-vijo razdor med poljsko-ukrajinskimi odnosi. Ta sabotaža je naperjena proti privatni lastnini, tako proti veleposestvom, kakor proti malim posestni-kom in ima svoj izvor v komunistični propagandi. Veliko ukrajinsko organizacijo obsoja grško-kato-liška cerkev kot tajno organizacijo in organizacijo, ki nima zveze z ukrajinskimi prebivalstvom. Izvor delovanja organizacije se nahaja v inozemstvu, kjer se nahaja njen predsednik Konovale, ki se ne more smatrati za predstavnika ukrajinskega naroda. Ukrajinci obsojajo sabotažo. Na koncu je Šepticki izjavil svojo zadovoljstvo glede razgovora z mi-nistrom notranjih zadev Kladkovskim, ki je obljubil, da bo vlada z najenergičnejšimi ukrepi preprečila

sabotažo, da pa vlada nima nobene namere boriti se proti ukrajinski kulturi in prebivalstvu.

Varšava, 3. okt. as. Grško unirani nadškof iz Lvova, ki biva v Varšavi, je izjavil zastopnikom listov, da večina ukrajinskega naroda obsoja tero-ristična dejanja Ukrajincev, da pa še bolj obža-ljuje, da protidredbe vlade zadevajo krivce in nekrivce. Tri vodilne ukrajinske stranke, krščanski socialisti, socialni radikalci in socialni demo-krti obsojajo terorske čine v skupnem proglasu, toda one obsojajo tudi kazensko ekspedicijo poli-skih oblasti. Ukrajinski listi javljajo, da so pri sa-botažnih aktih sodelovali komunistični provoka-terji, in da so v nekaterih slučajih bile poškodovane tudi ukrajinske ustanove. Tako je včeraj ek-splodiral peklenjski stroj v poslopiju Zveze ukraj-in-skih zadrug v Lvovu, ki je bilo deloma poško-dovano.

Za gospodarsko enotnost Evrope

Pariz, 3. okt. as. Trgovinski minister Flandin ugotavlja in intervjuju, objavljenem v »Journalu«, da so se pokazale v gospodarski komisiji Društva narodov nasprotne tendence in rivalitete, torej ne-enotnost med evropskimi državami. Industrijske države so zahtevale svobodno trgovino, agrarne države pa zaščitno carino. Zato bo zelo težko, priti do gospodarske enotnosti v Evropi, vendar pa je to mogoče in se tudi mora izvesti. Uspeh je mogoč samo s tem, če se vse države odrečejo iluziji in ma-gični formuli, da morejo nasprotujoče si interese

Morebiti ne takoj, ampak, kakor vse v Angliji, stopnjema in previdno. Vsekakor pa je imperijalna konferenca v Londonu, ki predstavlja sama zase velikansko Društvo Narodov, nepobiten dokaz za to, da definicija, da so »dominijoni avtonomne državne enote v okvirju britskega imperija, ki ni-si druga drugi podrejene, ne v notranjem ne v

zunanjih zadevah, ampak zvezane samo v trdni zvestobi do skupnega kralja ter prostovoljno zdru-žene v Zvezo britskih narodov«, popolnoma za-dostna za vzdrževanje nepremagljive državne eno-tnosti, seveda če te narode preveva ljubezen do domovine in neomejeno zaupanje v najvišjega vla-darja.

Izpraševalna komisija za državoslovje

Ljubljana, 3. okt. AA. Ministrstvo prosvete je z odlokom z dne 29. avgusta 1930, P. br. 25.795 ime-novalo za predsednika spravevalne komisije za dr-žavoslovni državni izpit v Ljubljani in za člana iste komisije za ustavopravno vedo in upravno pra-vo g. dr. Pirkmajerja Otmarja, pomočnika bana dravske banovine, za člana iste komisije za narodno gospodarstvo pa g. dr. Gosarja Andreja, izrednega profesorja univerze kralja Aleksandra I. v Ljub-ljani.

Vsled tega je razrešen g. Kostanjevec Maks, sedaj mestni župan v Kočevju, funkcije predsednika in člana spravevalne komisije za državoslovni dr-žavni izpit v Ljubljani.

Tri občine prišle pod Cabar

Ljubljana, 3. okt. AA. Politična uprava od-nosno nadzor nad občinami Draga, Trava in Osi-l-nica je bila izročena s formalnim aktom od strani okrajnega načelnika v Kočevju načelniku v Cabru. dne 30. avgusta 1930.

Delovni čas pri financii

Ljubljana, 3. okt. AA. Delovni čas v finančnih uradih. Od 1. oktobra 1930 do 1. maja je določen za dravevo finančno direkcijo in nji podrejene ura-de naslednji dnevni delovni čas: ob delavnikih od 8—12.30 in od 15.30 do 18, ob sobotah pa od 8—14.

Zdravniški kongres v Splitu

Sušak, 3. okt. z. Danes zjutraj ob 7 sta pri-spela na Sušak dva vlaka s slovanskimi, francoski-mi, belgijskimi in romunskimi delegati za zdrav-niški kongres. Na postaji so jih pričakali predstavi-niki mesta in oblasti ter velika množica občinstva. Godba je zaigrala slovanske himne. Gostje so nato odšli v hotel »Continental«, nato so si ogledali mesto in odpoštovali s parniki »Zagreb«, »Kosovoc« in »Kumanovo« dalje proti Splitu, kjer bo zboro-vanje od 5. do 8. t. m.

„Enakopravni v medsebojnem sodelovanju“

Zelo važne izjave češkoslovaškega poslanika v Parizu — Češkoslovaška se približuje agrarni Mali antanti

Zeneva, 3. oktobra. ss. Nepričakovano je prišel govor češkoslovaškega poslanika v Parizu, dr. Osuskega. Vse dosedanje razprave v gospodarskem odseku (drugem) Sveta Društva narodov so pokazale, da Evropa še ni pripravljena za sodelovanje na gospodarskem polju. Očitno se je osobito Češkoslovaška, da je kazala tako malo razumevanja za težnje njenih zaveznikov na jugu, ki se borijo proti grozeči gospodarski krizi. Izgledalo je tudi, da se bodo agrarne države sploh oddaljile od države, ki sistematično nasprotuje vsakemu načrtu, ki bi jim pomagal.

Krožile so celo vesti, da se bo Mala antanta razšla, ker je zgubila svoj pomen, ki je bil zgolj političen, sporazuma v gospodarskih vprašanjih pa ne pripušta, temveč ga celo onemogoča. Namesto Češkoslovaške pa bi se prirnila Poljska, ki ima prilično iste agrarne težave, kakor države na vzhodu in jugovzhodu Evrope.

Vsekakor je praska vlada sprevidela nespretnost svoje dosedanje diplomatične taktike v Zenevi, ker je včeraj nenadoma pariški poslanik dr. Osusky proti vsakemu pričakovanju stopil na govorniški tribunu in podal izjavo, ki ni čisto nič v skladu z dosedanjim stališčem praska vlade.

Poslanik Osusky je opravičil svojo vlado, češ da je zelo boječe motrila vse načrte o gospodarski organizaciji Evrope. To je bilo neizogibno. Češkoslovaški narod še ni pozabil, da je še nedavno bil v gospodarski odvisnosti, zato pa s tem večjo ljubeznostjo čuva drago kupljeno neodvisnost. Češko-

slovaška pa je sedaj prišla do prepričanja, da bo vendar treba gotova vprašanja rešiti na mednarodni podlagi.

Poslanik Osusky opozarja na izjave avstrijskih in madjarskih državnikov na sedanjem ženevskem zasedanju, ki stremijo za tem, da se omogoči gospodarsko sodelovanje vseh srednjeevropskih držav. Osusky pozdravlja v imenu svoje vlade te ideje, češ da so nasledstveno države že v Haagu privolile v popolno enakopravnost srednjeevropskih držav, bodisi zmagovalci ali premaganih. Češkoslovaška smatra, je končal poslanik, za velik uspeh ženevske konference, ker je rodila spoznanje, da je rešitev mogoča le, če vse države složno sodelujejo.

Novo stališče češkoslovaške vlade je seveda zbudilo veliko zanimanje na vseh straneh. Skupina agrarnih držav smatra Osuskijev govor za svojo zmago in se veseli, da se ji je posrečilo pritegniti v svoj delokrog tudi prasko vlado, ki je do sedaj ne samo stala ob strani, ampak vsako združevanje na gospodarskem polju pobijala.

Opozoriti moramo na posebno razlago, ki najbrže ni verodostojna, ki je pa vendar za popolno razumevanje novega položaja potrebna. Nekateri krogi, nasprotni Mali antanti, so našli, da je češkoslovaški poslanik naglašal težnje avstrijskih in madjarskih državnikov, medtem ko je popolnoma prešljal ali zamočal govore državnikov Jugoslavije in Rumunije, da se ne omeni Poljske, ki so vsaka še bolj izrazito kakor pa Aponyi zastopale misel o

meddržavni carinski zvezi poljedelskih držav. Isti krogi si postopanje Osuskega razlagajo tako, kakor da bi Češkoslovaška bila porabila ženevski forum, da povabi Avstrijo in Madjarsko v gospodarsko sodelovanje, in to proti gospodarski grupaciji poljedelskih držav sinajske in varšavske konference. Ako bi se to mnenje izkazalo za resnično, potem bi se našla vez z nedavnimi izjavami predsednika Masaryka o reviziji češkoslovaško-madjarske meje in o poljskem koridorju.

Varšava, 3. oktobra. p. Ravno kar so dospela v Varšavo poročila o govoru češkoslovaškega poslanika v Parizu dr. O. Osuskega v ekonomskem odseku Društva narodov. Ker govor še ni poznan v celoti, se tudi ne komentira, vendar se opaža, da je preokret Češkoslovaške neprijetno dirnil poljske vladne kroge, ker ga smatrajo za nasprotnega želji poljske vlade združiti samo agrarne države v delujočo skupino.

Dunaj, 3. oktobra. d. Dunajski listi objavljajo senzacionalen govor dr. Osuskega, češkoslovaškega poslanika v Parizu in že dolgoletnega delegata te države pri Društvu narodov. Po mnenju, ki se razširja po listih, bi izgledalo, da se je Češkoslovaška vendar odločila, da se pridruži gospodarski akciji, katero vodi že del časa njeni zavezniki Male antante. Pričujejo se sedaj bolj aktivna pogajanja med temi državami za ustvaritev medsebojne gospodarske zveze, ki bo omogočila razpečevanje češkoslovaških industrijskih izdelkov po jugovzhodu, njenim zaveznicam pa odprla žitna tržišča v Češkoslovaški.

Jugoslovansko-grška gospodarska zveza

Atene, 3. okt. AA. Danes so predstavniki vseh naših gospodarskih organizacij, udeleženi na izletu v Grčijo in na atenski trgovski zbornici s predstavniki grškega gospodarstva skupno sejo, kjer je bila sprejeta sledeča resolucija: 1. da trgovske, industrijske in obrbne zbornice, kakor tudi ostale gospodarske organizacije v sodelovanju z grško-jugoslovansko ligo najenergичneje delajo za razširitev gospodarskih zvez med obema državama.

2. Da zbornice napravijo potrebne korake, da obe prijateljski državi poklonita potrebno pažno zbornicam obeh držav pri nabavkah za javne potrebe, državne nabavke itd.

3. Da obe državi skupno delata na tehničnem izboljšanju in olajšanju mejnih prehodov tako ljudi kakor blaga.

4. Da se priporoči nacionalnim in pokrajinskim zbornicam posebno belgrajski in atenski trgovski ter jugoslovanski trgovski zbornici v Solunu, da organizirajo odbore v Belgradu in Atenah, ki bosta delovala na poglobitvi in olajšanju medsebojnih zvez.

To resolucijo so sprejeli navzoči soglasno in z odobravanjem.

Atene, 3. okt. AA. Odpravnik poslov jugoslovanskega poslanika v Atenah Miloje Jovanović je priredil svečan sprejem s častjo na čast jugoslovanskim izletnikom in luksuznih prostorih jugoslovanskega poslanika.

Zvečer so se izletniki odpeljali v Jugoslavijo. Na postajo jih je sprejel sprejemni odbor in veliko število meščanstva. Na postaji je bil med drugimi odpravnik poslov Jovanović s celokupno jugoslovansko kolonijo.

Inspekcijsko potovanje ministra za socialno politiko

Belgrad, 3. okt. u. Včeraj zvečer je odpotoval minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Nikola Preka preko Tuzle v Sarajevo na inspekcijsko potovanje. Tam se sestane z ministrom Sršćem in Drinkovićem, nato pa odpotuje vsi v Split na nadaljnje inspekcijsko potovanje.

Razstava tiska v Zagrebu

Zagreb, 3. okt. p. Jutri ob pol 12 se otvori na zagrebškem sejmu ob priliki 60 letnice Hrvatskega tipografskega društva razstava tiska, na kateri bodo razstavljeni naši in inozemski listi, razne knjige, stroji itd.

Imenovanja v sodni službi

Belgrad, 3. okt. m. Z odlokom pravosodnega ministra je imenovan za stalnega državnega uslužbenca v I-S sodnijski pripravnik g. Panice Vinke in Schauer Rudolf pri deželni sodišču v Ljubljani.

Iz carinske službe

Belgrad, 3. okt. AA. S sklepom ministra za finance so prestavljeni na glavno carinarnico v Zagreb med drugim: za carinika Ivan Ramor, carinik v Dravogradu-Meži, Ivan Veber, carinik v Mariboru, Rok Pak, carinik v Mariboru, Niko Vrnčič, carinik na Jesenicah, Franjo Lah, carinik v Ljubljani, Mirko Kogoj, carinik v Mariboru, Aleksander Čezmik, carinik v Mariboru; vsi po potrebi službe. Za pomožnega carinika Marjan Novak, pomožni carinik v Mariboru, Josip Kešnin, pomožni carinik v Dravogradu-Meži, za arhivskega pripravnika Miroslav Ferenc, arhivski pripravnik v Mariboru; vsi po potrebi službe. Na glavno carinarnico v Ljubljano za carinika Dragoljub Ilić, carinik v Caribrodu, Niko Rose, carinik v Zagrebu, Vinko Benčić, carinik v Zagrebu; po potrebi službe.

Belgrajske vesti

Belgrad, 3. okt. u. »Službene novine« z dne 3. oktobra prinašajo pravilnik Splošne bolnišnice usmiljenih sester sv. Vincencija Pavlanskega s pravico javnosti v Zemunu. Bolnišnica bo imela 280 postelj, 3 oddelke, in sicer za notranje bolezni, kirurški oddelek in oddelek za venerične in kožne bolezni.

Belgrad, 3. okt. z. Sem kaj so prispeli dr. Albert Kramer, dr. Prvišlav Grisogono in Karlo Kovčević.

Belgrad, 3. okt. z. Naše sladkorne tovarne bodo zabele izvažati sladkor v Albanijo in ker ni železniških zvez, se bo vršil promet po morju. Da bo mogel zdržati naš sladkor konkurenco, se bodo znižale tarife na železnici.

Belgrad, 3. okt. z. V Belgrad je prispel g. Peter Kebelčić, znan narodni delavec iz Buenos Airesa, ki bo pripravil vse potrebno za izvoz naših produktov v Južno Ameriko. Posetil je merodajne faktorje, ki so mu objubil svojo pomoč.

Belgrad, 3. okt. z. Vojni minister je izdelal pravilnik, s katerim bo uveden zakon o izmenjavi in dopolnitvi zakona o dobrovoljnih z dne 31. avgusta 1929. Zakon bo stopil v veljavo 15. oktobra.

Belgrad, 3. okt. z. V Budimpešti se bo odpravila jugoslovanska-madjarska gospodarska zbornica, da se ugotovi gospodarske zveze med Jugoslavijo in Madjarsko. Vse priprave so končane. Te dni se bo rešilo še vprašanje o njenem delu in poslovanju.

Belgrad, 3. okt. z. Na vsebalkanski konferenci v Atenah se bo pretreslo tudi vprašanje vsebalkanske banke, ki naj bi imela svoj sedež v Belgradu.

Belgrad, 3. okt. Te dni se je vrnila iz inozemstva komisija za nabavo plemenskih bikov. Dravski banovini pripadejo za okrajno glavarstvo Murska Soba 4 plemenski bikli.

Požar na Jesenicah

Jesenice, 2. oktobra.

Danes ob 5 zjutraj je izbruhnil požar pri g. Francu Vilmanu, fotografu na Savi. Požar se ni razširil na okolico, pač pa ima lastnik mnogo škode.

Ogenj je opazilo neko dekle, ki je ravno šlo mimo in je takoj klicalo »gori!« Ognjeni zubili so se pričeli dvigati iz skladiščne drve, ki so bile naložene na dvorišču in objemati poslopje, v katerem se je poleg drugih prostorov nahajal tudi fotografski atelje. Ob pol 6 je bilo vse alarmirano. Stena v tovarni in na železnici, vse je klicalo ljudi na kraj nevarnosti. Prvi so prišli gasilci tovarne KID pod vodstvom g. Luckmana, nato jeseniški gasilci s svojo motorno brigado, hkratu pa tudi gasilci iz Javornika, Koroške Bele in Dobrave. Omejili so požar, da se ni razširil na stanovanjsko hišo in druga sosednja poslopja. Fotografске aparate pa je rešil lastnik in njegov pomočnik. Kar ni uničil požar, je poškodovana voda. Škoda se ceni na 100.000 do 150.000 Din. Ogenj je bil potaknjen od zlobne roke.

Hmelj

Zatece, 3. okt. as. Danes je bilo nakupovanje hmelja bolj živahno. Dosegle so se cene od 300 do 350 Kč.

Iz glavne kontrole

Belgrad, 3. okt. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja na predlog predsednika ministrskega sveta je imenovan za šefa prvega oddelka glavne kontrole v 3-I Ilija Popović, šef istega oddelka v 4a-I.

Bizantološki kongres

Zagreb, 3. okt. p. Na kongresu bizantologov v Atenah od dne 12. do 18. oktobra bo zastopal zagrebške znanstvene ustanove, Jugoslovansko akademijo znanosti in umetnosti, univerzo in zagrebško arheološko muzejsko društvo g. dr. Gavrilko Manojlović, dr. Ferdo Šišić in dr. Viktor Hoffmiller, dr. Peter Skok, iz Splita pa dr. Karaman, dr. Ambrožić in dr. Grgin. Delegati pridejo v Atene to nedeljo.

Iz prosvetnega ministristva

Belgrad, 3. okt. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja na predlog ministra prosvete in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta je postavljen v ministrstvu prosvete za načelnika splošnega oddelka v 3-I Momčilo Milošević, inspektor istega oddelka v 4-I skupini in kategoriji.

Določbe glede porazdelbe plemenskih bikov

Belgrad, 3. okt. AA. Plemenski bikli, ki jih je nabavilo ministrstvo za poljedelstvo v inozemstvu, se prispevajo v našo državo in se bodo razdelili v prvi vrsti živinorejskim selekcijskim za drugam. Za razdeljevanje teh bikov živinorejskim selekcijskim zadrugam je izdelalo ministrstvo za poljedelstvo, oddelek za živinorejo, posebne pogoje. Po teh pogojih bodo dobivale zadruge bika: 1. proti plačilu pri kr. banških upravah za 5 do 10 tisoč Din za nabavo, s tem da se denar porabi izključno v to svrhu; morajo pa 2. zadruge vrniti bika v roku enega leta v dobrem plemenskem stanju, da ga bo moči posoditi drugim interesentom; 3. od zaroda je treba vrniti čistokrvne bika, stare vsaj eno leto, ali vsaj polkrvne bika; 4. zadruge, ki izpolnijo prvi pogoj po prvem letu dni, morajo vrniti bika v dobrem stanju in zato dobe drugega bika brez ponovnega plačila, tako da vnesejo novo čisto kri. Zadruge, ki izpolnijo pogoje pod 2., smejo zahtevati drugega bika, toda se morajo zopet obvezati, da ga izročijo po enem letu ali pa da izpolnijo pogoje, navedene v drugi in tretji točki. Tako morejo zadruge po enem letu obdržati istega bika pod istimi pogoji. Zadruge, ki izpolnijo točko 3., morajo v roku enega leta vrniti bika ali pa ga obdržati, izpolnjujoč pogoje pod 1. in 2. Ako ne vrnejo bika dobre kakovosti od potomstva, morajo te zadruge vrniti sprejetega bika. Vsi ti pogoji veljajo tudi za ostale interesente. Samo v izrednih slučajih velike gnotne izgube ali velikega siromaštva se lahko izpregledajo omenjeni pogoji na posebno prošnjo, poslano preko kr. banske uprave ministrstvu za poljedelstvo.

Škropilnice in trijerji za kmete

Belgrad, 3. okt. AA. Ministrstvo za poljedelstvo je sklenilo na račun reparacij posebne pogodbe z nemškima tvrdkama Karl Schwarz v Ludwigsbahu ob Reni in brati Rever iz Vala za dobavo tri tisoč malih in velikih škropilnic za sadje in 75 motornih trijerjev-selektorjev »Pescusa«. Pogoji so sprejeti. Blago pride prihodnji mesec in ga bo prodajalo ministrstvo kmetom za obveznice vojne škode. Povprečna cena manjših nahrbtnih škropilnic bo okoli tisoč Din, velikih na kolesih pa 1600 Din. Motorni trier-selektor bo stal do 50 tisoč Din. Celokupna nabava bo znašala 600.000 zlatih mark (okoli 8 mil. Din). Razen nabave teh trijerjev na račun reparacij se bodo nabavili še drugi iz fonda Nj. Vel. kralja pri Narodni banki. S tem bo storjen znaten napredek v pogledu selekcije in tipizacije naše pšenice. Za nabavo škropilnic in materiala za škropljenje sadja je takisto že določen kredit enega milijona Din, ki bo nakazan banknim upravam.

Smrtna eksekucija

Osijek, 3. okt. z. Danes je bila izvršena smrt na obsodba nad 33-letnim gozdarskim delavcem Draganom Travico. Obsojenec je prejel danes zjutraj obhajilo od prote Bogdanovića. Ko je stopal k vešalom, ni kazal nikake vznemirjenosti. Usmrtitev se je izvršila na istem mestu, kjer je bil avojsa obsojen Caruga, izvršila sta jo krvnik Hart in njegov pomočnik Likić. Ker pa je bil slednji pri svojem delu nekoliko neroden, mu je obsojenec dejal: »Puštil, grem sam na stoli!« Tih pred izvršitvijo obsodbe je še kregel, obrnjen proti občinstvu, sledeče: »Z Bogom bratje, ne jezite se name, nesreča je hotela, da me je doletelo to zlo!« Njegove besede je prekinil krvnik. Smrt je nastopila v dvanajstih minutah.

Gospodarska kriza po vsem svetu

Berlin, 8. okt. Kljub dobi pospravljanja poljedelskih pridelkov je več ko 50.000 kmetijskih delavcev brez dela. Sprito tega zahteva Strojovna zveza poljedelskih delavcev močno omejitve imigracije in redukcijo dela tudi v poljedelstvu. Tudi položaj uradništva je slab. Na kongresu Zveze nemških uradnikov se je ugotovilo, da je 250.000 uradnikov brez posla in da je polovica njih uživa brezposelnostno podporo.

Podobna poročila prihajajo tudi iz drugih držav. V Angliji je kljub naporom vlade, da bi se ljudstvo zaposlilo, število brezposelnih stalno naraslo. Dne 22. septembra je znašalo 2.109.678 in se je v enem tednu zvišalo za 6245.

V Švici je neki poslanec sanktgallenskega okraja vložil v zvezanem svetu interpelacijo, v kateri opozarja na brezposelnostno krizo in zahteva, da naj se začne javna dela, ki bi delavce zaposlila.

V Holandiji odpušta industrija delavce zaradi pomanjkanja naročil. Pretekli teden so ladjedel-

Društvo narodov

Zeneva, 3. okt. as. Na današnji seji Društva narodov je po končani debati o mednarodnem duhovnem sodelovanju dobil besedo predsednik Titelescu, ki je stoječ imel govor, v katerem se je spominjal obletnice smrti dr. Gustava Stresemanna. Odgovoril mu je nemški delegat, grof Bernsdorf, da bo nemška delegacija nadaljevala delo dr. Stresemanna v duhu mednarodne sprave.

Proces proti čsl. fašistom

Praga, 3. okt. as. »Lidove Noviny« objavljajo zanimive podrobnosti o sodnem procesu, ki se bo v kratkem začel proti 96 praškim fašistom. Pri sodišču teče zadeva že dve leti, obtožnica pa je bila sestavljena šele sedaj. Fašisti so obtoženi radi nedovoljene nočnje orožja, radi protidržavnega delovanja, predvsem pa radi priprav na napad na republiko. Vodstvo čeških fašistov se je pogajalo z italijanskimi fašisti in nemškimi Hitlerjevci o tem, kaj bi storiili inozemski faktorji, če bi na Češkoslovaškem prišlo do fašističnega režima. Gajda in njegovi pristaši so potovali v inozemstvo in inozemski emisarji so bili v Pragi ter so se vršile razprave o teh vprašanjih. Te razgovore pa so ovadili češki fašisti, ki so bili izključeni iz fašistovske stranke. Na prihodnji seji češkoslovaške poslanske zbornice se bo vršila razprava o tem, ali naj se izroči Gajda, ki uživa sedaj imuniteto.

Francija proti sovjetom

Pariz, 3. okt. as. Na predlog kmetijskega ministra Davida je vlada sklenila, da bo v varstvo francoskega poljedelstva najenergичneje nastopila proti ruskemu dumpingu. Najdena namerava omejiti uvoz s tem, da bo dajala posebna dovoljenja za uvoz žita, mesa, jajec, sladkorja, lanenega olja, lanu in želatine.

Zaroka kralja Borisa

Rim, 3. okt. as. Kakor doznava Vaš dopisnik, se bo v kratkem oficijelno razglasila zaroka italijanske princesinje Giovanne z bolgarskim kraljem Borisom.

Muslimani proti Gandiju

Ahmedabad, 3. okt. AA. Tristo muslimanskih tekstilnih delavcev, ki stavkajo že nekaj dni, je manifestiralo proti Gandiju in zažigalo njegove slike. Danes so napravili skozi mesto obhod. Na čelu povorke so nosili napis: »Ne želimo sva-radža« (avtonomije). Policija jih je končno razpršila.

Nova turška vlada pred parlamentom

Pariz, 3. okt. AA. Poročajo iz Ankare: Izmet paša je parlamentu razložil delovni program nove vlade. Program je identičen s programom stare vlade. Zeki bej je program kritiziral. Nato je vlada stavila vprašanje zaupnice. Liberali so se glasovanju odrekli in je bil program soglasno sprejet.

Potres v Perziji

Teheran, 3. okt. AA. 40 milj severno od Teherana je bil potres, ki je napravil veliko škodo.

Dunajska vremenska napoved. Jutri zjutraj morda še nevarnost slane, potem pa se bo začelo oblačiti in temperatura se bo zvišala. Splošna vremenska napoved: Lepo vreme se bo za nekoliko časa skazilo, potem pa je zopet pričakovati prihoda polarnega zraka.

Kitajski roparji ugrabili dve misijonarke

London, 3. okt. AA. Cerkevno misijonarsko društvo je prejelo vest, da so kitajski roparji umorili angleški misijonarki miss Edith Nettleton in miss Jane Harrison, ki sta padli v njihove roke že meseca junija. Dasi ni še prišla potrditev te vesti, smatra zunanji urad, da je vest resnična. Obe misijonarki so ujele roparji v Čunganu v pokrajini Fukien. Zahtevali so od angleškega konzula Martina v Fuču ogromno odkupnino. Martin je odpotoval v notranjost dežele in spravil kljub številnim roparskim četam vse druge misijonarje tega okraja na varno. Konzul je od takrat stori vse, kar je bilo v človeški moči, da pride v zveze z ugrabiteljci in ugrabljenkami. Lokalne oblasti so mu dale na razpolago čete in ko je bilo tudi to zaman, je sam potoval v notranjost dežele. Brzojavka iz Fuču pravi, da se konzul in duhovnik Alfred Sils vračata proti Fuču.

Upi bivšega grškega kralja so zamen

Atene, 3. oktobra. as. Republikanski listi ostro odgovarjajo na londonsko izjavo bivšega kralja Jurija in izjavljajo, da je upanje na njegov povratek popolnoma zastoj. Od zadnjih 8 let dalje so vse volitve princelce veliko republikansko večino. Tudi Venizelos je izjavil, da ni za kralja Jurija niti najmanjšega upanja, da bi mogel prej ali slej zopet priti v Grčijo.

Ureditev londonskega prometa

London, 3. okt. AA. Začetkom parlamentarne zasedanja bo predložila vlada takso zvani načrt za koordinacijo londonskega potniškega prometa, po katerem preidejo vse podzemne železnice in omnibusi v javno last.

Načrt se razteza na približno 500 milj podzemskih in drugih železnic, 15.500 avtobusov in 2500 voz cestne železnice. Vsa ta prevozna sredstva prevozi dnevno do 10 milijonov potnikov. Ozemlje, na katero se nanaša omenjeni načrt, se razteza razen na londonsko področje do Middlesexa in Herfordshireja.

Vezuv braha

Neapelj, 3. okt. z. Delovanje Vezuva narašča. Plamen in stolpi dima nudijo pončo veličastno sliko. Zrelo lahko sprejme še precej lave in ne obstoja nevarnost, da bi lava opustošila okolico.

Težka železniška nesreča

Pariz, 3. okt. as. Pred kolodvorom St. Lazare so se zgodila danes zvečer težka železniška nesreča. Vlak iz pariškega predkraja, ki je vozil v postajo, je zadel v brzovlak, ki vozi v Nantes. Potniki so prestrašeni skočili iz vozov in našli na tiri, po katerem je pripeljal drug brzovlak. Šest oseb je bilo takoj mrtvih, 30 težko ranjenih, več oseb pa lahko ranjenih. Smatra se, da bo število žrtve še naraslo.

Drobne vesti

Ankara, 3. okt. AA. Za novo vlado so se izrekle vse stranke razen liberalne.

London, 3. oktobra. as. Angleški zrakoplov »R 101« bo jutri zvečer nastopil pot v Indijo.

Pariz, 3. oktobra. AA. »Le Matin« prinaša kablogram učenjaka Georgesa Clauda, ki javlja, da je pri podmorskih poskusih v Havani dobil s svojim novoizumljenim strojem veliko električne energije, da bi zadostila za gorenje 10 električnih svetilk po 1000 wattov.